

14.03.2024

Dnro 3513/03.04.04.04.16/2022

Asia Asemakaavan hyväksymistä koskeva valituslupahakemus ja valitus

Muutoksenhakija Pyhäjoen kunnanhallitus

Päätös, jota muutoksenhaku koskee

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 16.11.2022 nro 1606/2022

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus myöntää Pyhäjoen kunnanhallitukselle valitusluvan ja tutkii asian.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja Pyhäjokialueen luonnonsuojeluyhdistys ry:n hallinto-oikeudelle tekemä valitus hylätään. Pyhäjoen kunnanvaltuuston päätös asemakaavan hyväksymisestä jää siten voimaan.

Asian tausta

(1) *Pyhäjoen kunnanvaltuusto* on päätöksellään 11.11.2020 (§ 83) hyväksynyt Matinsaaren asemakaavan.

(2) *Hallinto-oikeus* on Pyhäjokialueen luonnonsuojeluyhdistys ry:n valituksesta kumonnut kunnanvaltuuston päätöksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään muun ohella seuraavasti:

(3) Asemakaavaa laadittaessa käytettävissä olleista luontoselvityksistä ilmenee, että eri puolilla Matinsaaren rantaviivaa sekä suunnittelualueeseen kuuluvalla mantereella puoleiselta ranta-alueelta on havaittu rauhoitettua keltakurjenmiekkaa. Selvityksissä on lisäksi todettu, että Matinsaaren

pohjoispuolisen jokiuoman varressa on todennäköisesti enemmänkin kurjenmiekkäesiintymiä.

(4) Havaitut keltakurjenmiekkäesiintymät on merkitty asemakaavaselostuksen kahteen karttaan kolmiomerkinnöin, eikä esiintymien tarkempi laajuus ilmene kaava-aineistosta. Myös lajin esiintymisen laajuus kaavoitettavalla alueella on jäänyt ainakin osittain epäselväksi. Kaavan luontoselvityksistä ei liioin ilmene, missä yhteydessä ja kenen toimesta kaavaselostukseen merkityt keltakurjenmiekan esiintymispaikat on havaittu. Valituksen johdosta annetusta lausunnosta ilmenee, että ainakaan kaikkiin maastokatselmuksiin, joissa on havainnoitu mainittua lajia, ei ole osallistunut luontokartoituksiin erikoistunutta henkilöä. Kaavan perusteena olleet luontoselvitykset keltakurjenmiekan osalta ovat siten varsin yleisluontoisia ja niiden perusteella tehtyihin johtopäätöksiin liittyy epävarmuutta.

(5) Kaavaselostuksen karttakuvien ja kaavakarttatarkastelun perusteella voidaan havaita, että kaavassa osoitetulle uimaranta-alueelle sijoittuvaa keltakurjenmiekkäesiintymää lukuun ottamatta kaikki löydetty esiintymät sijaitsevat alueilla, joille on osoitettu asuinrakentamista. Myös uimaranta-alueella sallitaan vähäinen rakentaminen. Ainoastaan Matinsaaren pohjoispuolisen manneralueen rantavyöhykkeelle sijoittuva keltakurjenmiekkäesiintymä sijoittuu mahdollisesti vesijättöalueelle (vj), jolla ei sallita rakentamista. Kaavan vaikutusten arvioinnissa on todettu, että luonnollisen kasvilajiston ja puuston säilyttäminen korttelirakenteen sisällä tai rantaviivalla ei käytännössä ole mahdollista, vaan nykyinen kasvilajisto ja luontotyytit häviävät tai korvautuvat rakennettaviksi tarkoitetuilla alueilla.

(6) Keltakurjenmiekan osalta on annettu sen huomioon ottamiseen velvoittava kaavamääräys vesijättöalueiden (vj) ja ruopattavaksi tarkoitettujen alueiden (r) osalta sekä kaavan yleismääräyksissä. Kaavakartalle ei kuitenkaan ole merkitty luontoselvitysten yhteydessä havaittuja keltakurjenmiekan esiintymiä ja rajattu niitä mahdollisesti yhtä vesijättöalueelle sijoittuvaa esiintymää lukuun ottamatta rakentamisesta vapaaksi.

(7) Kun otetaan huomioon asemakaavassa osoitetun rakentamisen sijoittuminen suhteessa summittaisesti kolmiomerkinnöin ilmoitettuihin keltakurjenmiekkäesiintymiin, sekä se, mitä edellä on todettu kaavassa osoitetun rakentamisen vaikutuksista nykyiseen kasvilajistoon, ja kun luontoselvitysten mukaan mainittua lajia voi esiintyä muuallakin kaava-alueella, on mahdollista, että kaavan mukainen rakentaminen merkittäväällä osalla siinä osoitetuista korttelialueista on riippuvainen siitä, saadaanko lupa poiketa keltakurjenmiekan rauhoitusmääräyksistä. Kun vielä otetaan huomioon luontoselvitysten yleisluontoisuus keltakurjenmiekan osalta ja siihen liittyvät epävarmuustekijät, asiassa ei voida vakuuttua siitä, että kaavassa osoitettu rakentaminen olisi sijoitettavissa siten, ettei luonnonsuojelulain 42 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa rikota, ja että kaavaa valmisteltaessa olisi tältä osin riittävästi otettu huomioon luonnonympäristön vaaliminen maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

(8) Asemakaavaa varten ei ole laadittu sellaisia selvityksiä ja vaikutusten arviointeja, joiden perusteella olisi mahdollista luotettavasti arvioida sitä, onko asemakaavassa osoitettu maankäyttö sovitettavissa asianmukaisesti yhteen luonnonympäristön vaalimista koskevan sisältövaatimusten kanssa. Asemakaava ei siten tuolta osin perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Kaisa Hiltunen, Renne Pulkkinen ja Markus Haho. Esittelijä Antti Sutinen.

Vaatimukset ja selvitykset korkeimmassa hallinto-oikeudessa

(9) *Pyhäjoen kunnanhallitus* on pyytänyt lupaa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä ja valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan.

Vaatimuksen perusteeksi on esitetty muun ohella seuraavaa:

(10) Keltakurjenmiekkan esiintymät on asemakaavassa otettu huomioon koko kaava-alueetta koskevassa yleismääräyksessä sekä vesijättöaluetta ja ruopattavaksi tarkoitettua aluetta koskevassa kaavamääräyksessä. Asemakaavan mukainen rakentaminen kohdistuu vuosikymmenien aikana ruopattujen massojen läjitysalueille ja metsätalouskäytössä oleville alueille. Rakennusalat on osoitettu rantatonteilla vain niille tontinosille, jotka eivät ole keltakurjenmiekkan luontaisia kasvupaikkoja.

(11) Asemakaavaa varten on tehty riittävät luontoselvitykset ja vaikutusten arvioinnit. Kokenut luontokartoittaja on tehnyt kahtena kasvukautena maastokäynteihin perustuvan selvityksen keltakurjenmiekkan esiintymisestä alueella. Alueella havaittu viitasammakkoesiintymä on merkitty asemakaavaan luo-merkinnällä.

(12) *Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* on korkeimman hallinto-oikeuden pyynnöstä lausunut asiassa muun ohella seuraavaa:

(13) Asemakaavaratkaisu, jossa keltakurjenmiekkan kasvupaikat on huomioitu koko kaava-alueetta koskevalla yleismääräyksellä, on perusteltu, koska kaava-alueen rantaluhta-alueilla lajien esiintymät ovat paikoin laajoja. Kaavaratkaisun mukaisten rakennustonttien toteuttaminen edellyttää alueen tulvariskin vuoksi maaperän kokonaisvaltaisia täyttöjä, jotka todennäköisesti on toteutettava koko alueen osalta samanaikaisesti. Mikäli täytöt ulottuvat alueelle, jolla sijaitsee keltakurjenmiekkan esiintymiä, tulee toimenpiteille hakea lupaa poiketa luonnonsuojelulain mukaisesta rauhoituksesta.

(14) *Pyhäjokialueen luonnonsuojeluyhdistys ry:lle* on varattu tilaisuus lausuman antamiseen.

(15) *Pyhäjoen kunnanhallitus* on antanut lausuman.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun perustelut

Kysymyksenasettelu

(16) Asiassa on Pyhäjoen kunnanhallituksen valituksesta ensin ratkaistavana, onko asemakaava lainvastainen niillä hallinto-oikeuden päätöksestä ilmenevillä perusteilla, jotka liittyvät kaavan keltakurjenmiekkaa koskevien selvitysten riittävyteen. Hallinto-oikeus on päätöksessään katsonut, että keltakurjenmiekkaa koskevien selvitysten perusteella ei voida arvioida luotettavasti, onko asemakaavassa osoitettu maankäyttö sovitettavissa yhteen asemakaavan luonnonympäristön vaalimista koskevan sisältövaatimuksen kanssa ja rikotaanko luonnonsuojelulaissa säädettyä rauhoitetun kasvilajin hävittämiskieltoa. Mikäli selvitysten katsotaan olevan riittäviä, on tämän jälkeen arvioitava, täyttyvätkö asemakaavan sisältövaatimukset.

Sovellettavat oikeusohjeet ja selvitys

(17) Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n 1 momentin mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Pykälän 2 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

(18) Mainitun lain 54 §:n 2 momentin mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

(19) Mainitun lain 57 §:n 1 momentin mukaan asemakaavassa voidaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan asemakaava-aluetta rakennettaessa tai muutoin käytettäessä (*asemakaavamääräykset*). Asemakaavamääräykset voivat koskea myös haitallisten ympäristövaikutusten estämistä tai rajoittamista.

(20) Mainitun lain 197 §:n 1 momentin mukaan kaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään. Muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

(21) Asemakaavan hyväksymisajankohtana voimassa olleen luonnonsuojelulain (1096/1996) 42 §:n 2 momentin mukaan rauhoitetun kasvin tai sen osan poimiminen, kerääminen, irtileikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen on kielletty. Sama koskee soveltuvin osin rauhoitetun kasvin siemeniä.

(22) Luonnonsuojelulain 48 §:n 1 momentin mukaan, mitä 42 §:n 2 momentissa säädetään, ei estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan eikä rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukaista käyttämistä. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

(23) Luonnonsuojeluasetuksen (160/1997) 20 §:n mukaan luonnonsuojelulain 42 §:n 1 momentin mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa rauhoitetut putkilokasvit on lueteltu liitteessä 3(c). Liitteessä on mainittu keltakurjenmiekka, *Iris pseudacorus*.

(24) Keltakurjenmiekka on vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa arvioitu elinvoimaiseksi (*Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja 2019*).

Kaavaratkaisun kuvaus

(25) Kaavaselostuksen mukaan asemakaavan keskeisenä tavoitteena on toteuttaa maankäytön suunnittelua ja kaavoitushankkeita noudattaen KK1 Kasvuvoima -vaihtoehtoa, joka perustuu Fennovoima Oy:n Hanhikiven niemelle rakennettavan Hanhikivi 1 -ydinvoimalaitoksen mukanaan tuomaan asumisen, palvelujen ja teollisuuden aluevarausten lisääntyvään tarpeeseen.

(26) Asemakaava-alue sijaitsee Pyhäjoen Pohjoishaaran suistoalueella. Suunnittelun ominaispiirteitä ovat Pohjoishaaran uomastot ja merenrannikon läheisyys. Suunnittelun alueeseen kuuluu Matinsaari sekä saaren pohjois- ja itäpuolisia alueita. Alue on suurelta osin maa- ja metsätalouskäytössä, ja Matinsaarella on vain yksi vanha vapaa-ajan asunto. Asemakaava on laadittu ja hyväksytty samanaikaisesti Matinsaaren alueen osayleiskaavan kanssa. Osayleiskaava on lainvoimainen.

(27) Asemakaavassa on Matinsaaren länsi-, pohjois- ja itärannoille ja kaakkoisnurkkaan sekä saaren etelä-, luoteis- ja pohjoisosiin osoitettu erillispientalojen korttelialueita (AO ja AP-1). Saaren etelärannalle on osoitettu loma-asuntojen korttelialueita (RA). Saaren keski- ja itäosaan on osoitettu asuinpientalojen korttelialueita (AP) sekä asuin- liike- ja toimistorakennusten korttelialueita (AL). Saaren keskiosaan on osoitettu myös retkeily- ja ulkoilualueita (VR/s), ja osia ranta-alueista eri puolelta saarta on osoitettu lähivirkistysalueiksi (VL). Saaren lounaisrannalle on osoitettu uimaranta-alue (VV), jolle saa sijoittaa yhteensä 50 kerrosalaneliometriä uimarantaa palvelevia rakennuksia, ja luoteis- ja pohjoisrannoille venesatama/venevalkama (LV).

(28) Asemakaavassa on osoitettu erillispientalojen korttelialueita (AO ja AO-1) myös Matinsaaren pohjois- ja koillispuolisille manneralueille. Saaren itäpuoliset manneralueet on osoitettu pääosin lähivirkistysalueiksi (VL ja VL-1) ja saaren pohjoispuolisia manneralueita myös maa- ja metsätalousalueiksi (M) sekä maa- ja metsätalousalueiksi, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MY).

(29) Matinsaaren itäpuoliselle manneralueelle osoitetuille VL- ja VL-1-alueille on rajattu luo-merkinnällä viitasammakon elinympäristö. Kaavamääräyksen mukaan alueella sijaitsee luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin perusteella suojeltu viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka, jonka hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

(30) Matinsaaren pohjoispuolisen manneralueen ranta-alueelle on osoitettu vesijättöaluetta (vj). Tätä aluevarausta koskevan kaavamääräyksen mukaan aluetta ei saa käyttää rakentamiseen. Alueelle ei saa läjittää maamassoja eikä uoman tulva-ajan virtausalaa saa pienentää. Rauhoitettu keltakurjenmiekka tulee huomioida luonnonsuojelulain 42 §:n mukaisesti alueelle tehtävissä toimenpiteissä. Mikäli keltakurjenmiekan esiintymispaikkoja ei pystytä turvaamaan, tulee hakea poikkeamista lajia koskevista rauhoitusmääräyksistä. Alueella tehtävästä ruoppaamisesta tulee tehdä ilmoitus ELY-keskukselle tai tarvittaessa hakea AVI:n lupa. Vesijättöalueen lomaan on osoitettu ruopattavaksi tarkoitettuja alueita (r), joita koskevan kaavamääräyksen mukaan alueella tehtävästä ruoppaamisesta tulee tehdä ilmoitus ELY-keskukselle tai tarvittaessa hakea AVI:n lupa. Keltakurjenmiekan esiintyminen alueella on varmistettava ennen ruoppauksen aloittamista. Vesijättöalueet sijoittuvat osin asemakaavassa osoitetuille erillispientalojen korttelialueille (AO), joilla rakennusalat sijoittuvat kauemmas ranta-alueesta.

(31) Asemakaavan yleismääräyksissä on todettu muun ohella, että kaikessa ranta-alueelle kohdistuvan rakentamisen ja maaston muokkaamisen yhteydessä tulee varmistaa, onko alueella keltakurjenmiekaesiintymiä. Rauhoitettu keltakurjenmiekka tulee huomioida luonnonsuojelulain 42 §:n mukaisesti alueen maankäytössä ja toimenpiteissä. Mikäli keltakurjenmiekan esiintymispaikkoja ei pystytä turvaamaan, tulee hakea poikkeamista lajia koskevista rauhoitusmääräyksistä.

Kaavaratkaisun perusteena olevat luontoselvitykset ja vaikutusten arviointi

(32) Matinsaaren aluetta koskevat luontoselvitykset on laadittu Matinsaaren alueen osayleiskaavan yhteydessä (Matinsaari-Ollinmäki alueen luontoselvitys, Ramboll, 15.6.2016 ja Matinsaaren alueen osayleiskaava – Luonto, Ramboll, 24.4.2018, yleisötilaisuuden kalvomateriaali). Mainitut selvitykset ovat olleet käytössä asemakaavaa laadittaessa. Luontoselvityksiin on liittynyt maastokartoituksia ja tarkentavia maastokäyntejä suunnittelualueella yhteensä neljänä päivänä 24.5. ja 13.6.2016 sekä 21.6 ja 27.7.2017. Selvityksissä on kartoitettu muun muassa alueen kasvillisuutta ja viitasammakon esiintymistä alueella.

(33) Maastonselvitysten tuloksia on kuvattu asemakaavaselostuksessa. Luontoselvityksistä ja asemakaavaselostuksesta ilmenee muun ohella seuraavaa:

(34) Suunnittelualue on pääosin metsätalousoikeudessa olevaa metsä- ja suomaata tai umpeen kasvavaa niittyä tai peltoa. Alueeseen kuuluu myös viljelysmaata sekä Pyhäjoen ranta-alueita. Matinsaaren länsiosa on

kauttaaltaan raivattu ja puusto on poistettu muualta tuotavien maainesmassojen tieltä. Ihmisen vaikutus luontoon näkyy saassa moninaisesti, ja saassa esiintyy myös rakennuskantaan, läjittämiseen ja metsätalouteen liittyviä toimenpiteitä vuosikymmenien varrelta.

(35) Pyhäjoen pohjoisen haaran rantavyöhykkeet ovat valtaosin tulvavaikutteista rantaluhtaa. Lähes kaikki viljelyalueiden ulkopuoliset kosteapohjaiset metsäalueet suunnittelualueella on ojitettu tai raivattu. Pyhäjoen rannat ovat suunnittelualueella suurimmaksi osaksi ruopattuja. Matinsaassa keskeisiä rantaviivan lajiston heikentäviä tekijöitä ovat tehdyt läjitystoimet ja raivaukset. Suunnittelualueella esiintyy pienialaisesti joenrantalehtojen luontotyyppikuvauksen mukaisia kasvillisuustyyppisarjoja vesirajassa ja niityillä. Näillä alueilla kasvaa usein myös rauhoitettua keltakurjenmiekkaa.

(36) Vuoden 2017 maastoselvityksissä alueelta ei ole havaittu uhanalaisia kasvilajeja. Rauhoitetuista lajeista keltakurjenmiekkaa havaittiin eripuolilta Matinsaarta. Jokiuoman varressa on todennäköisesti enemmän kurjenmiekkiesiintymiä. Maankohoamisrannikon luontotyyppit ovat potentiaalisia kohteita useille uhanalaisille ja silmälläpidettäville lajeille.

(37) Viitasammakkokartoituksia on tehty kevätaikaan vuosina 2016 ja 2017. Ainoa äänihavainto lajista on vuoden 2017 kartoituksessa Lahnaojasta. Viitasammakosta ei ole tehty havaintoja Pyhäjoen varrelta tai Matinsaaresta. Virta on mahdollisesti liian voimakas ja jokivarren luhdet liian pienialaisia viitasammakon lisääntymispaikaksi. Matinsaaren sisäosien kosteat painanteet ovat mahdollisesti liian kuivia, matalia ja pienialaisia viitasammakolle. Viitasammakon esiintyminen on kuitenkin todennäköistä Tervonsäleikössä kaava-alueen tuntumassa. Kokonaisuutena Pyhäjokivarsi tulvaisine rantaluhtineen on sammakkoeläimille tärkeä elinympäristö.

(38) Asemakaavan kaavaselostuksessa todetaan luontoon ja luonnonympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa muun ohella seuraavaa:

(39) Suunniteltu maankäyttö edellyttää kortteli- ja katualueiden melko voimakasta täyttöä. Täyttö muuttaa rantaviivan profiilia. Luonnollisen kasvilajiston ja puuston säilyttäminen korttelirakenteen sisällä tai rantaviivalla ei käytännössä ole mahdollista. Rantaan rajoittuvilla tonteilla maa- ja maisemarakentamisen muodonanto ja materiaalit vaikuttavat syntyvän taajamakuvan luonteeseen. Mahdollisten rantarakenteiden perustamisessa tulee huomioida maaperäolosuhteet ja mikäli tavoitteena on tulvaherkkään suistomaisemaan sopiva rantavyöhyke, tulisi raskaita perustuksia vaativia rakenteita välttää.

(40) Rakentamattomalle ranta-alueelle suunniteltaessa luontovaikutuksilta ei täysin voida välttyä, mutta olennaisimmat luontovaikutukset voidaan estää huomioimalla luontoselvityksessä esitetyt tärkeimmät luontoarvot maankäytönsuunnittelussa. Rauhoitetulle keltakurjenmiekalle vaikutuksia saattaa syntyä läjitystoiminnasta. Ruoppaustoiminnan vaikutukset katsotaan

kuitenkin vaikutuksiltaan merkittävämmäksi. Se ei aikaisempina vuosina kuitenkaan ilmeisesti ole vähentänyt lajin esiintymistä alueella, mutta esiintymien runsaus ja sijoittuminen vaihtelee ruoppausten välisinä aikoina Matinsaaren rannoilla. Viitasammakon elinympäristö on huomioitu kaavassa, eikä siihen kohdistu suoria vaikutuksia suunnitellun maankäytön myötä. Jokuomien ruoppaamisen yhteydessä lajin elinympäristöön saattaa aiheutua heikennyksiä.

Oikeudellinen arviointi

(41) Matinsaaren asemakaavalla on osoitettu pääasiassa vakituiseen asumiseen tarkoitettuja erillispientalojen korttelialueita, retkeily- ja virkistysalueita sekä lähivirkistysalueita ennestään rakentamattomille alueille Matinsaaren sekä mantereelle jokuoman varteen.

(42) Asemakaavaa laadittaessa käytössä olleista luontoselvityksistä ilmenee, että Matinsaaren eri puolilta ja manneralueen rannoilta on havaittu keltakurjenmiekkää. Selvitykset perustuvat kaava-alueella vuosina 2016 ja 2017 touko-heinäkuussa yhteensä neljänä päivänä tehtyihin maastokäynteihin. Kaava-aineistosta ei ilmene keltakurjenmiekkäesiintymien tarkka määrä tai sijainti. Korkein hallinto-oikeus toteaa, että luontoselvitykset ovat keltakurjenmiekan osalta näin ollen jossain määrin yleisluontoisesti dokumentoitu. Keltakurjenmiekkä kohtuullisen kookkaana kasvilajina on kuitenkin maastokäyntien ajankohtina ollut havaittavissa, eikä lajin tunnistaminen sen huomiota herättävän ulkomuodon ja rajallisten elinympäristöjen takia edellytä erityistä juuri tähän lajiin perehtynyttä asiantuntemusta. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että kaava-aineistoon sisältyvät luontoselvitykset ovat keltakurjenmiekan osalta näissä oloissa olleet riittävät eikä selvitysten laatua ole syytä epäillä.

(43) Keltakurjenmiekan luontainen kasvupaikka on rantaviivan tuntumassa tai matalassa vedessä. Asemakaavassa on ranta-alueelle sijoittuvien rakennuspaikkojen rakennusalat osoitettu etäämmälle rantaviivasta. Tästä huolimatta on mahdollista, että keltakurjenmiekan kasvupaikkoihin voi rakennettavilla alueilla kohdistua ranta-alueen muokkausta.

(44) Keltakurjenmiekkä on Etelä- ja Keski-Suomessa laajalle levinnyt laji, joka on Suomessa luokiteltu elinvoimaiseksi kasvilajiksi. Se ei myöskään ole suojeltu luontodirektiivin nojalla. Laji on rauhoitettu Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa.

(45) Keltakurjenmiekan mahdollinen esiintyminen kaava-alueella on otettu asemakaavassa huomioon koko kaava-alueella koskevassa yleismääräyksessä, jonka mukaan kaikessa ranta-alueelle kohdistuvan rakentamisen ja maaston muokkaamisen yhteydessä tulee varmistaa, onko alueella keltakurjenmiekkäesiintymiä ja huomioida rauhoitettu laji luonnonsuojelulain 42 §:n mukaisesti alueen maankäytössä ja toimenpiteissä. Lisäksi asemakaavaan sisältyy erikseen keltakurjenmiekan huomioon ottamiseen

velvoittava kaavamääräys vesijättöalueiden (vj) ja ruopattavaksi tarkoitettujen alueiden (r) osalta.

(46) Ottaen lisäksi huomioon, ettei luonnonsuojelulain 42 §:n nojalla rauhoitetun lajin suojelu lain 48 §:n 1 momentin mukaan kokonaan estä alueen käyttämistä rakennustoimintaan, korkein hallinto-oikeus katsoo, ettei asemakaava ole rauhoitetun keltakurjenmiekan kannalta luonnonsuojelulain vastainen.

(47) Korkein hallinto-oikeus katsoo edellä selostetuin perustein, että asemakaavassa osoitettu maankäyttö ja alueella esiintyvän rauhoitetun keltakurjenmiekan kasvupaikkoja koskeva hävittämiskielto on riittävästi yhteensovitettu asemakaavan edellä kohdassa 45 selostetuissa kaavamääräyksissä ja asemakaava tältä osin täyttää myös maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentin mukaisen luonnonympäristön vaalimista koskevan sisältövaatimuksen.

(48) Luonnonsuojeluyhdistyksen valituksessa hallinto-oikeudelle on lisäksi vedottu riittämättömiin selvityksiin viitasammakon elinympäristöjen selvittämiseksi.

(49) Asemakaava laadittaessa käytössä olleiden selvitysten mukaan viitasammakosta oli tehty äänihavainto vain kaava-alueen itäosasta Lahnaojasta. Alue on asemakaavassa osoitettu lähivirkistysalueeksi ja kyseiselle alueelle on asemakaavassa merkitty viitasammakon elinympäristö luo-aluerajauksella. Hallinto-oikeus on katsonut, ettei kaava tällä perusteella ole lainvastainen.

(50) Korkein hallinto-oikeus toteaa kuten hallinto-oikeus, että luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukainen kielto viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskiellosta on voimassa suoraan lain nojalla ja tulee sovellettavaksi myönnettäessä kaava-alueelle rakennus- tai muita lupia. Asemakaava perustuu viitasammakon osalta riittäviin selvityksiin ja tältäkin osin täyttää luonnonympäristön vaalimista koskevan sisältövaatimuksen.

Johtopäätös

(51) Pyhäjoen kunnanvaltuuston päätös ei edellä todetut seikat huomioon ottaen ole lainvastainen hallinto-oikeuden päätöksessä esitetyllä perusteella. Hallinto-oikeuden päätös kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen kumoamisesta on tämän vuoksi kumottava ja Pyhäjokialueen luonnonsuojeluyhdistys ry:n hallinto-oikeudelle tekemä valitus hylättävä kokonaisuudessaan. Pyhäjoen kunnanvaltuuston päätös Matinsaaren asemakaavan hyväksymisestä jää siten voimaan.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Eija Siitari
oikeusneuvos

Mika Seppälä
oikeusneuvos

Kari Tornikoski
oikeusneuvos

Tuomas Kuokkanen
oikeusneuvos

Jaakko Autio
oikeusneuvos

Satu Sundberg
Asian esittelijä, esittelijäneuvos

Jakelu

Päätös

Jäljennös

Pyhäjoen kunnanhallitus, maksutta

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Pyhäjokialueen luonnonsuojeluyhdistys ry

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Ympäristöministeriö